

Beslutningsgrunnlag for læstadiusvalmue *Papaver radicatum* subsp. *laestadianum* Nordh.

Bakgrunnsinformasjon

Læstadiusvalmue er en underart av vanlig fjellvalmue, som hovedsakelig er knyttet til flytjord i fjellet. Taksonet er funnet i tre kommuner i indre Troms. Det finnes også på svensk side av grensen.

De små frøene antas å lett kunne spres med bekker og smeltevann, og i noen grad med vind. Snøspurv spiser kapslene hos læstadiusvalmue, og sprer muligens frø på denne måten. I tillegg beites arten av hare og trolig også rein.

Underarten vokser i flytjord og snøleier; sekundært på elveør. Den er knyttet til NiN-typene kalkfattig og intermediært grassnøleie (T22-2), kalkrikt grassnøleie (T22-4) og snøleie (T7).

Status

Underarten har status sterkt truet (EN) i Norsk rødliste for arter 2015 (2010: sårbar (EN)).

Underarten forekommer i fjellområder i Troms fylke, i kommunene Storfjord, Målselv og Balsfjord, fordelt på 11 hovedforekomster. De fleste bestander er små og ligger relativt spredt, og den totale populasjonsstørrelsen er estimert, basert på tellinger, til å være på under 2500 reproduserende individer. Det anses ikke å være store mangler i kartleggingen, men pga. tungt tilgjengelig terreng, kan det finnes uoppdagede delpopulasjoner nær de allerede registrerte og stedfestede populasjonene. Det anses å være gode muligheter for å finne læstadiusvalmue på flere fjell i de aktuelle områdene i Troms ved flere fremtidige søk.

Påvirkningsfaktorer

Artsdatabankens liste over påvirkningsfaktorer er benyttet. Følgende påvirkningsfaktorer er viktige for underarten:

	Påvirkningsfaktor	Utdypende beskrivelse	Tidsrom	Omfang	Styrke
Påvirkningsfaktor 1	Temperaturendring	Høyere temperaturer fører til uttørking av snøleier og flytjord, muligens også til økt gjengroing, i disse, slik at læstadiusvalmue kan miste sine habitater.	Pågående	Hele populasjonen påvirkes (> 90%)	Langsom, men signifikant, reduksjon (< 20% over 10 år eller 3 generasjoner)

Mål og nullalternativ

Målet for arten er å beholde dagens rødlistekategori på Norsk rødliste for arter i 2035, noe som tilsvarer sterkt truet (EN). Siden taksonets habitat er regnet som truet av klimaendringer, vil det være svært vanskelig å få arten ett trinn ned på rødlistevurderingen innen 2035. For å nå målet må følgende delmål oppfylles:

Mål for arten	Populasjonsegenskap	Målsetting per 2035 (hva må til)	Nullalternativ per 2035
---------------	---------------------	----------------------------------	-------------------------

Antall individer	860
Antall lokaliteter	11
% europeisk bestand	>50%
% verdens bestand	>50%

Delmål 1	Antall reproduserende individ	≥860	< 250
Delmål 2	Forekomstareal	≥44 km ²	< 10 km ²
Delmål 3	Antall hovedforekomster	≥11	< 11

Kunnskapshull

Prosjekter som vil dekke kunnskapshull hos underarten:

Prosjekt	Navn	Kategori	Beskrivelse	Innhold
Prosjekt 1	Kartlegging	Forekomst	Kunnskap om forekomster og total populasjonsstørrelse	I de samme fjellområdene som 10 hovedlokaliteter er funnet, anses det som sannsynlig at det finnes flere, uoppdagede delbestander av læstadiusvalmue. Arealene er tungt tilgjengelige, og det krever mange dagers vandring å skulle undersøke disse fjellene mer systematisk
Prosjekt 2	Overvåking	Bestandsutvikling	Det er usikkert både hvordan læstadiusvalmuens habitat endres over tid som følge av klimaendringer, og hvordan taksonet reagerer på klimapåførte endringer i habitat-kvalitet.	Flere av de kjente lokalitetene må overvåkes gjennom mange år, og både abiotiske parametre og populasjonsparametre må undersøkes. Både små og store populasjoner må velges for overvåking, og i tillegg til undersøkelser av f.eks. 3-4 populasjoner på flytjord/snøleier, bør lavlandspopulasjonen på elveør inkluderes i en overvåking.

Tiltak

For å nå delmålene vil følgende tiltak bidra i positiv retning. Tiltakene er beskrevet, og anslag for nåverdien av tiltakskostnader er angitt for perioden fra tiltakene antas igangsatt (2019) og fram til 2035.

Tiltak	Navn	Beskrivelse	Påvirkningsfaktor	Varighet av tiltak	Nåverdi av tiltakskostnad
Tiltak 1	<i>Ex situ</i> -bevaring	Arten bevares <i>ex situ</i> som frø i den nasjonale frøbanken. Det foreslås ikke oppformering i bevaringsbed i denne omgang. Dette avhenger av resultat fra spireforsøk og et eventuelt framtidig behov for <i>in situ</i> -forsterkning.	Ingen	Engangs med oppfølging	Trolig lave til middels kostnader

Tiltaksanalyse – tiltakspakker

Det er ikke mulig å foreslå tiltakspakker med mer enn 50% måloppnåelse.

Samlet vurdering og anbefaling

Ingen tiltakspakker er foreslått. I mangel på tiltak som kan gi måloppnåelse foreslås som minimum innsamling av frø til *ex situ*-bevaring i nasjonal frøbank for å bevare arten. Arten bør videre kartlegges og overvåkes for å følge bestandsutviklingen. Prosjekt 1 og 2 anbefales igangsatt for å undersøke både reell utbredelse og bestandsutvikling hos læstadiusvalmue, samt gi data om effekter av klimaendring på både habitat og populasjonsparametre.

Aktuelle virkemidler

Det er ikke foreslått tiltakspakke. Virkemidler i tabellen under er aktuelle for å følge opp kunnskapshull og/eller tiltak beskrevet over (se hoveddokument for beskrivelse av virkemidler).

Nr	Virkemiddel	Tiltak	Beskrivelse	Bidrag til måloppnåelse
12.2.2	Ny driftspost - trua natur	1	Midler til <i>ex situ</i> -bevaring og kunnskapsinnhenting	<i>Ex situ</i> -bevaring vil bidra til å bevare arten. Arten bør kartlegges og overvåkes for å følge bestandsutviklingen

Samlet vurdering og beskrivelse av virkemiddelpakke

Det er ikke foreslått tiltakspakke med mer enn 50% sannsynlighet for måloppnåelse. De vurderte virkemidlene vil kunne bidra i positiv retning for bevaring av arten, men sannsynlighet for måloppnåelse kan ikke tallfestes.

Læstadiusvalmue er i dag fredet etter forskrift om fredning av truede arter. Det er ikke ført opp påvirkningsfaktorer eller vurdert tiltak som tilsier at prioritert art bør iverksettes som virkemiddel for å ta vare på arten.

Det anbefales at *ex situ*-bevaring og anbefalte prosjekter gjennomføres og at de finansieres ved ny budsjettpost på miljøforvaltningens budsjett.

Anbefalt virkemiddelpakke

Nr	Virkemiddel
12.2.2	Ny driftspost - trua natur, Statsbudsjettet 1420/21 og 31 (Miljødir)

Sannsynlighet for måloppnåelse	Ukjent.
--------------------------------	---------

Kostnader	Trolig lave til middels kostnader.
-----------	------------------------------------

Anbefalte prosjekter

Prosjekter som vil dekke identifiserte kunnskapshull hos arten/naturtypen

Prosjekt	Virkemiddel nr.	Virkemiddel
1	12.2.2	Ny budsjettpost. Tiltak til bevaring av trua natur. Innhente mer kunnskap om arten.
2	12.2.2	Ny budsjettpost. Tiltak til bevaring av trua natur. Overvåking.